

Dorps Wonen BV
t.a.v. de heer R. van Loon
Goirleseweg 70
5026 PC TILBURG

ADVIES SPUITZONE

Rotterdam, 10 april 2014

1. Aanleiding

Op basis van de gegevens die ik heb ontvangen, bent u voornemens om enkele vrijstaande woningen te bouwen op de locatie achter het perceel Bosscheweg 37 en 39 te Berkel-Enschot (kadastraal aangeduid als: gem. Berkel, sectie D, no. 2532). Ten oosten van het plangebied van de beoogde woningen liggen agrarische percelen met bometeelt.

Om planologisch-juridisch te kunnen meewerken aan het bouwplan, is het nodig dat met het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan wordt aangetoond dat er sprake is van een goede ruimtelijke ordening in de zin van de Wro. Voor de locatie van de agrarische percelen geldt het bestemmingsplan "Buitengebied De Voorste Stroom" en de gronden hebben hier de bestemming 'Agrarisch'. Ingevolge artikel 3.1 van de planregels is op voornoemde locatie bometeelt toegestaan. Vanwege deze bepaling in het bestemmingsplan kunnen spuitzones van bometeelt in juridische zin een rol spelen. In het onderstaande wordt gemotiveerd aangegeven welke oplossing hier voorhanden is.

2.1 Spuitzones en gevoelige functies

Er gelden in Nederland geen wettelijke bepalingen over minimaal aan te houden afstanden tussen gronden waarop gewassen in de open lucht worden geteeld en nabij gelegen, voor gewasbeschermingsmiddelen gevoelige objecten, zoals woningen¹. Vanwege mogelijk vrijkomende drift (verwaaiing van spuitvloeistof) bij het bespuiten van fruitbomen wordt in de bestemmingsplanpraktijk meestal een afstand van 50 meter aangehouden tussen een fruitboomgaard en een gevoelige bestemming. Dit is een in de praktijk gegroeide vuistregel.

Gevoelige functies zijn plaatsen waar regelmatig en voor een groot gedeelte van de dag, mensen verblijven of samenkomen. Woningen met bijbehorende tuinen kunnen als zodanig worden aangemerkt. Bij de afstand van 50 meter wordt ervan uitgegaan dat enerzijds de bedrijfsvoering van de agrariër niet wordt belemmerd en anderzijds dat er geen nadelige effecten optreden voor de gezondheid van omwonenden. De 50 meter afstand is echter een indicatieve afstand en hangt onder meer af van het soort teelt ter plaatse. De aanwezigheid van drift in bijvoorbeeld de fruitteelt (fruitboomgaarden) is door de aard van de bespuiting en de gebruikte, meer giftiger gewasbeschermingsmiddelen hoger dan in de bometeelt. Voor het betrokken bestuursorgaan bestaat zowel bij toepassing als afwijking van deze afstand een onderzoeksplicht². Een kortere afstand is derhalve mogelijk, mits voorzien van een deugdelijke motivering³.

¹ ABRS 22 juli 2009, nr. 200806481/1/R2.

² Artikel 3:2 juncto artikel 3:4 Awb en artikel 3.1.6 Bro en ABRS 31 augustus 2011, no. 200909137/1/R3, ABRS 18 mei 2011, no. 201001510/1/R1.

³ ABRS 25 april 2012, no. 201108990/1/R3, r.o.2.7.1

2.2 Beschrijving omgeving

De beoogde woningbouwlocatie ligt aan de Streepstraat in Berkel-Enschot. Ten noorden en zuiden van deze locatie zijn burgerwoningen gesitueerd. De omgeving kan worden gekenmerkt als een dorpse omgeving met een hoogwaardig, exclusief karakter vanwege de grote woonpercelen en het groen. Ten oosten van de beoogde woningbouwlocatie en verderop zuidelijk liggen agrarische percelen met bometeelt.

Afbeelding 1: luchtfoto omgeving van beoogde woningbouwlocatie (rode pijl) en percelen bometeelt (blauwe pijl)

De locatie van de agrarische percelen met bometeelt staat kadastraal bekend als: gemeente Berkel, sectie D, nrs. 2378 en 128. De beoogde locatie voor de woningen staat kadastraal bekend als: gemeente Berkel, sectie D, nr. 2532.

afbeelding 2: foto met uitzicht op perceel nr. 2532 ter hoogte van burgerwoning Streepstraat 1

afbeelding 3: foto met uitzicht op perceel 2532 vanaf de Streepstraat met aan de rechterzijde het agrarische perceel met bometeelt

3. Onderzoek omvang spuitzone

Zoals hiervoor staat vermeld is de in de praktijk gegroeide vuistregel van 50 meter indicatief. Dat betekent dat er onder omstandigheden, bijvoorbeeld bij een andere open teelt dan fruitteelt, gemotiveerd van kan worden afgeweken. Omdat elk geval anders is, dient dit per dossier te worden onderzocht en afgewogen. Dat is maatwerk. Uit jurisprudentie van de Afdeling en onderzoek komen de volgende aandachtspunten naar voren:

1. wat wordt planologisch mogelijk gemaakt;
2. welke gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt;
3. wat zijn de effecten van de gewasbeschermingsmiddelen voor de mens bij blootstelling en het gebruik van driftreducerende middelen;
4. overheersende windrichting.

Aan de hand van bovengenoemde stappen wordt onderbouwd waarom in dit dossier een kleinere spuitzone kan worden aangehouden dan 50 meter.

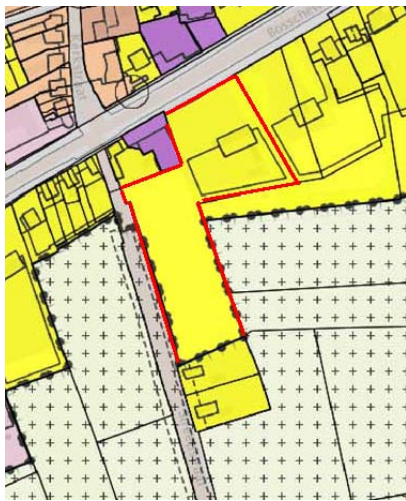
Stap 1 Wat wordt planologisch mogelijk gemaakt

Bestemmingen beoogde woningbouwlocatie en agrarische percelen met bometeelt

Op de gronden van de beoogde woningen is het bestemmingsplan "Enschot 2008" van toepassing. Het perceel van de beoogde woningen heeft hierin reeds de bestemming 'Wonen'. Op grond van artikel 14 van de voorschriften zijn op deze gronden al rechtstreeks voor gewasbeschermingsmiddelen gevoelige functies, zoals tuinen, erven en speelvoorzieningen mogelijk. Om de woningen te kunnen bouwen is een bouwvlak nodig. In juridisch-planologische zin is de afwijking van het geldende bestemmingsplan derhalve beperkt en dient de onderbouwing inzake spuitzonerings hierop worden aangesloten. Volledigheidshalve is een grondige toets uitgevoerd.

Op de agrarische percelen is het bestemmingsplan "Buitengebied De Voorste Stroom" van toepassing en het heeft hierin de bestemming 'Agrarisch'. Ingevolge artikel 3.1 zijn de gronden bestemd voor agrarische doeleinden, in de vorm van agrarische bodemexploitatie met bijbehorende voorzieningen.

Bij het bepalen van de afstand tussen de beoogde woningen en de agrarische percelen met bometeelt, dient te worden gekeken naar wat het bestemmingsplan in juridische zin toelaat. Indien het bestemmingsvlak bomen tot aan de perceelsgrens toelaat, dan dient te worden gemeten vanaf de perceelsgrens⁴.

Afbeelding 4: uitsnede verbeelding geldend bestemmingsplan

⁴ ABRS 24 juli 2002, no. 200103400/1.

Stap 2 Welke gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt en wanneer

Omdat op de agrarische percelen in planologisch-juridische zin bometeelt is toegestaan, is bij het onderzoek uitgegaan van gewasbeschermingsmiddelen die in de bometeelt het meest worden gebruikt. Dat is namelijk de meest representatieve situatie. In de bometeelt worden zowel onkruidbestrijdingsmiddelen (herbiciden), schimmelbestrijdingsmiddelen (fungiciden) als insectenbestrijdingsmiddelen (insecticiden) gebruikt. Dit zijn de middelen Kenbyo, Mancozeb, Captan, Admire, Decis Micro en Dimethoaat. Dit laatste middel is het meest toxisch. Om die reden wordt in dit onderzoek uitgegaan van het middel Dimethoaat. Bij gebruik van het meest giftige middel dient namelijk de grootste afstand te worden aangehouden tot een gevoelige functie. In de bometeelt wordt niet gespoten op kale bomen (zonder blad).

Stap 3 Wat zijn de effecten van de gewasbeschermingsmiddelen voor de mens bij blootstelling en het gebruik van driftreducerende middelen

Uit onderzoek van de Wageningen Universiteit⁵ (hierna: WUR) blijkt dat de gezondheidsrisico's van gewasbeschermingsmiddelen voor omwonenden met name liggen bij opname van stoffen door de huid (dermaal risico). Uit het onderzoek blijkt dat voor het middel Dimethoaat – het middel met het hoogste risico - het dermale maximale blootstellingseindpunt⁶ (=100%) niet wordt overschreden bij bespuiting op bomen met blad op een afstand van 10 m tot de laatste bomenrij.

Bij het gebruik van de gewasbeschermingsmiddelen wordt uitgegaan van bespuiting met een standaard axiaalspuit en een axiaalspuit op een boomhoogte van 0-3 m respectievelijk 3-6 m. Dit zijn standaard spuitmethoden en is in het onderzoek het worst case scenario. Omdat er geen sloot om de agrarische percelen ligt hoeft de teler geen driftbeperkende spuitmethoden toe te passen en geen teeltvrije zones te hanteren. Uit de schouw op locatie blijkt echter dat de boomteler teeltvrije zones hanteert van ongeveer 3 m. Een teeltvrije zone is een zone waarin de teler geen bomen mag telen. De bepalingen met betrekking tot het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de open lucht staan opgenomen in het Activiteitenbesluit en zijn bedoeld om de reductie van gewasbeschermingsmiddelen in het water verder te stimuleren. In de bometeelt worden geen middelen gebruikt op kale bomen. Om die reden is de toepassing op kale bomen niet in het onderzoek betrokken.

De afstand van de agrarische percelen, waar in planologische zin bometeelt mogelijk is (perceelnummers 2451, 2545, 2378 en 128), tot aan het plangebied van de beoogde woningen bedraagt:

- 0 m (tot aan perceelnummer: 2545: gras)
- 0 m (tot aan perceelnummer: 2378: bometeelt)
- 0 m (tot aan perceelnummer: 128: bometeelt)
- 18 m (tot aan perceelnummer: 2451: grasland)

Voor een overzicht van de percelen wordt verwezen naar het kadastrale kaartje in de bijlage. Bij het meten is uitgegaan van de bestemmingsgrenzen van het geldende bestemmingsplan.

---

⁵ J.C. van de Zande e.a. , *Driftblootstelling binnen 50 meter van de perceelsgrens bij bespuitingen van een boomteeltperceel*, maart 2009.

⁶ Overschrijding van dit eindpunt betekent dat de huidblootstelling van mensen tot schadelijke effecten kan leiden voor de gezondheid.

afbeelding 5: foto met uitzicht op perceel no. 2451 (grasland)

afbeelding 6: uitzicht op perceel 2545 (linkerzijde) en perceel 2378 (rechterzijde)

Stap 4 Overheersende windrichting

In verband met mogelijke verwaaiing van spuitvloeistof is de overheersende windrichting tevens van belang. De meest voorkomende windrichting in Nederland is de zuidwestelijke richting. Gezien de oostelijke ligging van de toekomstige woningen ten opzichte van het perceel no. 2451 zonder bometeelt (grasland) en de westelijke ligging ten opzichte van de percelen met bomen (nrs. 2378 en 128), zal er geen drift richting de beoogde woningen waaien.

4. Onderzoek naar een goede ruimtelijke ordening en conclusie

Zoals eerder is vermeld dient bij de vaststelling van het bestemmingsplan te worden aangetoond dat er sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Dit houdt in dat de bedrijfsvoering van de boomteler niet mag worden belemmerd door de beoogde woningen en dat ter plaatse van de woningen een aanvaardbaar leefklimaat aanwezig dient te zijn. In het onderstaande wordt gemotiveerd aangegeven waarom er sprake is van een goede ruimtelijke ordening.

Zoals beschreven onder stap 3 blijkt dat een afstand van 10 meter tussen de agrarische percelen met bometeelt en het plangebied van de beoogde woningen toereikend is. In dat geval is er geen sprake van overschrijding van het maximale blootstellingseindpunt bij de toepassing van het meest toxische middel met toepassing van de standaard spuitmethoden. De boomteler kan zijn bedrijfsactiviteiten uitvoeren zonder dat hij in zijn bedrijfsvoering wordt beperkt. Tevens is er bij die afstand sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat ter plaatse van de beoogde woningen. Dat is het worst case scenario.

Aanvullend wordt opgemerkt dat reeds vanwege de aanwezigheid van gevoelige functies (burgerwoningen met tuinen) op de adressen Streepstraat 1 en 3 en de geldende woonbestemmingen met dito mogelijkheden (tuinen, erven en speelvoorzieningen) van de percelen met nrs. 2545 en 2532 - die percelen liggen aan de agrarische percelen met bometeelt - de boomtelers door de komst van de nieuwe woningen niet in hun bedrijvigheid worden beperkt.

5. Aanbevelingen voor het bestemmingsplan

Uit het onderzoek blijkt dat een afstand van 10 meter tussen een woning en de laatste bomenrij van een bometeelt perceel een veilige afstand is in het kader van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Vertaald naar het bestemmingsplan betekent dit dat er vanaf het agrarische bestemmingsvlak een zone van tenminste 10 meter moet worden aangehouden tot het bestemmingsvlak 'Wonen'. De afstand dient te worden gemeten vanaf de bestemmingsgrens, omdat de bometeelt in principe in het gehele bestemmingsvlak mag plaatsvinden. In de thans geldende bestemmingsplannen grenzen de agrarische percelen en de woonpercelen aan elkaar. Geadviseerd wordt om op de bestemming 'Wonen' van perceel no. 2532 een zone van 10 meter aan te houden waarbinnen geen gevoelige (woon) functies mogelijk kunnen worden gemaakt. Op de verbeelding (plankaart) kan deze zone worden aangeduid als 'milieuzone – spuitzone' of bestemd worden als 'Groen'. Gedacht kan worden aan de volgende bijbehorende planregel: *'op de voor 'milieuzone – spuitzone' aangewezen gronden mogen geen gevoelige (woon)functies worden gerealiseerd (of uitgeoefend)'*.

Windhagen om een terrein kunnen eventuele drift nog verder beperken. Indien voornoemde zone van 10 meter wordt aangehouden is een windhaag niet strikt noodzakelijk. Mede gezien de hoofdzakelijk zuidwestelijke windrichting. Een dergelijke haag voorkomt in de regel ook klachten van toekomstige bewoners richting de bometelers.

Indien er voor gekozen wordt wel een dergelijke windhaag op te nemen, is het aan te bevelen dit via een voorwaardelijke bepaling te borgen in de planregels van het bestemmingsplan.

Aldus opgemaakt op 10 april 2014

mr. H.H. Harberink

bezoekadres: Laan op Zuid 151, 3072 DB Rotterdam **postadres:** Postbus 24037, 3007 DA Rotterdam
t. 010-320 0759 **e.** info@omgevingsjurist.nl **w.** www.omgevingsjurist.nl **kvk:** 09153344 **btw:** NL171362470B01